

SUAT DERVİŞ

ÖNCE KADINLAR VE ÇOCUKLAR

KADINLAR VE ÇOCUKLAR ÜZERİNE
RÖPORTAJ DİZİLERİ

İçindekiler

Çocuklarımız Ne Hâlde?	7
<i>Cumhuriyet</i> , 22 Ağustos-5 Eylül 1935	
Anaların Derdi.....	54
<i>Son Posta</i> , 13-15 Temmuz 1935	
Mektebe Hasret Çocuklar.....	65
<i>Son Posta</i> , 11-15 Haziran 1936	
Çocuklarla Mülakat.....	82
<i>Tan</i> , 1-17 Ağustos 1936	
Suçlu Çocuklar.....	127
<i>Tan</i> , 2-30 Aralık 1936	
Türk Kadını Nasıl İş Bulur?.....	151
<i>Tan</i> , 1-19 Ocak 1937	
Genç Kızlarımız.....	179
<i>Tan</i> , 7-24 Kasım 1937	
Çalışan Kadınlarla Konuşuyorum.....	204
<i>Haber Akşam Postası</i> , 6-10 Aralık 1937	
Bazı Kadınlar, Bazı Çocuklar	216

ÇOCUKLARIMIZ NE HÂLDE?*

Doktorlara Göre

‘Çocuklarımız ne hâlde?’ röportajına başlarken evvela memleketimizdeki doğumun adedini öğrenmek istedim ve bunun için kıymetli doğum doktorlarımızdan Profesör Tevfik Remzi’ye müracaat ettim. Beni büyük bir nezaketle karşılayan profesörün sorularıma verdiği cevapları aynen naklediyorum.

Profesör Tevfik Remzi, “Evet,” diyor, “memleketimizde doğum her sene ziyadeleşmektedir. Cumhuriyet devri ve ulusal zafer hiç şüphesiz ki Türk ulusunda bir iyimserlik ve benliğe karşı güvenç hissi uyandırmıştır. Ben pek yakın bir zamanda cemiyetteki manevi havanın nüfusu çoğaltmak hususundaki tesirlerini gösteren istatistikler yayınlayacağım. Bu istatistiklerde görülecektir ki Türk kadını Türk ulusunun esaret tehlikesi karşısında bulunduğu zamanlarda, yani mütarekede, çocuk istememiştir. O zamanlarda çocuğu olsun diye kendini tedavi ettirmek üzere polikliniklere müracaat eden kadınların adedi hiç yoktur denilecek kadar azdı. Halbuki ulusal zaferden sonra çocuk sahibi olmak arzusuyla polikliniklere koşan kadınların sayısı artmaya başladı. Bu artış hâlâ bugün de devam ediyor. Bu bize gösterir ki toplumsal emniyet ve kolektif şuur kuvvet bulduğu zaman ailelerde çocuk yetiştirme isteği artıyor. Tabii siz de bilirsiniz ki çocuğun husulünde maddi ve manevi olarak kaydedebileceğimiz iki unsur vardır. Bunlar-

* Cumhuriyet, 22 Ağustos-5 Eylül 1935, 12 tefrika.

dan birincisi demin saydığım iyimserlik ve benliğe güvençtir. Bu ruhi unsur bizde mevcuttur. İkinci unsur ise maddidir.”

“Bu unsur nedir doktor?”

“Bu unsur bilhassa ana ve çocuğu himaye etmeyi hedef bilen toplumsal kurumlardır.”

“Bunları bana sayar mısınız?”

“Evleneceklerin muayenesi, gebelerin kontrolü, doğumun sıhhi ve kazasız olmasının temini, doğan çocuğa bakmak, çocuğun ırsi vasıflarını kuvvetlendirmek.”

“Bizim memleketimizde bu ikinci unsur da mevcut mudur?”

“Bu ikinci unsur kısmen vardır, kısmen yoktur. Fakat olması lazımdır. Çünkü bu gibi yardımlar kudreti olmayan insanlara daha cesaret verir. Tabii bir memlekette en ziyade önemli olan şeylerden biri de nüfusu artırmaktır. Daha açık söyleyeyim... Adam yetiştirmek. Ve ben bir fen adamı olarak ilave ediyorum: Türk milleti insan yetiştirmeye ve neslini üretmeye layık bir millettir. Bir kere biz *dejenere* değiliz, bizde *seleksiyon* imkânı vardır. Birçok göçler, birçok kan kaynaşmaları bizim cinsimizde çok temizlik yapmıştır. Demin sizin de söylediğiniz gibi cinsimizi çoğaltmak mecburiyetindeyiz. Yalnız, insan yetiştirilmek istenildiği zaman en evvel dikkate alınacak şudur: Bize çok adet mi, iyi nitelik mi lazım? Elbette iyi nitelik, değil mi? Fakat iyi nitelik ancak fazla adet içinden seçilebilir.”

“Türk çocuğu nitelik itibarıyla iyi midir?”

“Evet, Türk çocuğu esasından iyi niteliklidir. Yani gürbüzdür. Hastalığa karşı direnci vardır. Hayat mukavemeti mevcuttur. Meşakkate ve yoksulluğa dayanır. Sosyal kaliteleri içinde de en başlıcaları sakin oluşu, kolaylıkla disiplin kabul edışıdır. Türk çocuğunda maddi ve manevi tahammül vardır.”

“Türk kadınında ana olmak isteği kuvvetli midir?”

“Evet... Türk kadını fedakârlık derecesinde ana olmak isteyen bir kadındır. Bu da bizim cinsimizin ‘dejenere’ olmadığı-

na en büyük bir delil sayılabilir. Çünkü çocuk isteği erkekte uyusuktur ama her ‘normal’ kadında gayet barizdir. Avrupa memleketlerinin bazı cemiyetlerinde bütün kadınların çocuklardan kaçındığını ve korktuğunu görüyoruz. Türk kadınına gelince, onda çocuk iradesi hürmet ve hayrete değer bir yüksekliktir. Ben kaç kadın gördüm ki yoksuldu; doğumevin-den çıkarken çocuğunu kâğıtlara sarıp götürürdü. Çünkü çocuğuna saracak bez ve kundak alamayacak kadar fakirdi. Fakat buna rağmen bu yavruyu dünyaya getirdiği için bah-tiyardı. Bilemezsiniz, Türk kadını ne mükemmel anadır. Kaç kadın gördüm; dört-beş çocuğunu kaybettiği hâlde ruhunda yeniden çocuk yapmak cesaretini buluyor ve bize, aman beni tedavi ediniz, çocuğum olsun, diye müracaat ediyor. Halbuki dünyada öyle sosyeteler var ki hiçbir nasihat ve hiçbir ulusal ihtiyaç, bezgin kadınları ana olmaya sevk edemiyor.”

“Doktor, söylediklerinize bakılacak olursa demek bizde çocuk istemeyen ve vaktinden evvel dünyaya getirerek ondan kurtulmak isteyen kadınlar hemen hemen yok gibi.”

“Bunu söylemek doğru değildir. Buraya bir sürü kadın gelir. Bunların içinde çocuk düşürenler pek çoktur. Fakat onların çocuklarını isteyerek mi yoksa kazayla mı düşürdüklerini bilemeyiz. Siz de tahmin edersiniz ki onlar pek tabii olarak bize hakikati söylemezler. Fakat benim tahminime göre çocuklarını düşürenler sefaletin en son kademesinde olan analarla gayrimeşru çocuğu olanlardır. Çünkü bu tarzda doğuranlar çocuklarını verecek yer bulamıyorlar. Gayrimeşru çocuk doğuran kadınlar için de bir hastane yapılmalı. Orada isimlerini vermeye mecbur olmadan çocuklarını dünyaya getirebilmelidirler. Ve gene isim vermeye mecbur olmadan çocuklarını terk edebilmelidirler. Tecrübelerim neticesinde gördüğüm bir şey daha var. Onu da size şöyle izah edeceğim: Aile çok çocuğa menşe olmak için belirli bir düzen ve refah içinde bulunmalıdır. Bunu prensip olarak kabul edebiliriz.

Fakat bu kayıt, hayati kudreti yozlaşmış olan muhitlerde abartılır. Bu doğru değildir. Ben iyi vaziyetli, âdeta zengin birçok ailelerin bakamamak endişesiyle çocuk yapmadıklarını görüyorum. Bunlar eksilmiş hayat idaresinin sözümona birtakım bahaneleridir ve onlar bu bahanelerle kusurlarını hem kendi gözlerinden hem başkalarının tenkidinden saklamak isterler. Halbuki aile bencil bir teşekkül değildir. Aile fert için olduğu kadar sosyete içindir de. Fakat size şunu söylemek isterim ki çocuk yetiştirmek korkusu yalnız bu muhitte görünmektedir. Yoksa orta hâlli ve normal Türk ailelerinde hayata karşı cesaret olduğunu memnuniyetle görüyoruz. Bu aileler çok çocuk doğuruyor hem hayati hem sosyal vazifelerini yapıyorlar.”

Doktor sözünü şöyle bitiriyor:

“Senelerce süren ihmallerin, harplerin, mücadelelerin tüketemediği bereketli Türk nesli bu mübarek özellikler sayesinde her gün inkişaf ediyor.”

Analara Göre

Güneş altında yanıp kavrularak uzun uzun dolaştıktan, iki tarafı küçük fakat bakımlı evlerle süslenmiş yollardan geçtikten sonra nihayet bize aradığımızın bir arsa yanındaki küçük kulübede olduğunu söylediler.

Ta Yedikule’de tramvaydan inip de ancak yarım saat yürüdüktan sonra bulabildiğimiz şey nedir biliyor musunuz? İstanbul şehri içinde bu kadar müşkülâtlı bulunan şey, dünyaya bir bebek hediye etmeye hazırlanan bir annedir.

Hacıhamza Mahallesi’nin bu dar sokağındaki arsanın başına gelinceye kadar her sokakta böyle müstakbel bir ana olup olmadığını sormuştuk ve bize ‘hayır’ cevabını vermişlerdi.

İşte şimdi İstanbul şehrinin bu Zümrüdüanka kuşunun şu arsa yanındaki küçük kulübede olduğunu söylüyorlar.

Kulübenin minimini tahta bir kapısı, küçük bir penceresi var. Kapının önünde yarı çıplak denecek kadar giyinmiş, dağınık saçlı, ayakları takunyaalı çocuklar oynuyorlar.

Onlara yaklaşıyor ve soruyorum.

“Bu evin çocuğu hanginiz?”

Zeki bakışlı bir erkek çocuğu atılıyor.

“Benim efendim.”

“Annemi bana çağır.”

Kulübeye dalan çocuk uzun müddet ortadan kayboluyor, sonra küçük pencerede bir kadın görünüyor ve, “Bir şey mi istiyorsunuz?” diyor.

Ona, ziyaretimin sebebini anlatmaya çalışıyorum. Galiba pek iyi kavrayamıyor, yüzüme bakıyor.

“Senin bir çocuğun olacaktı öyle mi?” diyorum.

“Evet,” diyor, “öyle zannediyoruz. Allah tamamına erdirirse inşallah olacak.”

“Bu ilk çocuğun değil tabii.”

“Yoo... Altıncısı olacak inşallah.”

“Altıncısı mı? Maşallah.”

“Evet, Allah bağışlasın. Şimdi üç tane var. Biri on üç, biri sekiz, biri de altı yaşında...”

“Öteki iki tanesi ne oldu?”

“Birisini daha karnımda, üç aylıkken kaybettim.”

“Neden?”

“Ben hastalanmıştım, sıtma gibi bir şeye tutulmuşum. Çocuğum da öldü.”

“Ya ikincisi? İkincisini nasıl kaybettin?”

“Doğarken öldü.”

“Doğarken mi öldü? Sen çocuklarını nerede doğurursun?”

“Nerede doğrulur çocuk? Evde doğururum. Ebeyle...”

“Peki senin eben çocuğu öldürecek kadar güç bir doğum-da nasıl oldu da doktora haber vermedi?”

“Vermedi işte. Çocuğun öleceğini anlamamış.”